

Streszczenie

W prezentowanej dysertacji skoncentrowałam się na określeniu i analizie badawczej poczucia jakości życia seniorów w kontekście ich funkcjonowania w systemie opieki w Polsce i w Niemczech. W społeczeństwach Europy obserwuje się wzrost odsetka osób starych, wydłużanie się czasu trwania ludzkiego życia, przy jednoczesnym spadku możliwości sprawowania nad nimi opieki przez członków rodziny. Zachodzące zmiany demograficzne prowadzą zatem, do rozbudowy systemu instytucjonalnej pomocy opiekuńczej i społecznej z uwzględnieniem poprawy jakości życia tej grupy społecznej.

Rozważając swoją drogę badacza w kontekście analiz teoretycznych oraz badań naukowych podejmowanej problematyki jakości życia, z całym uznaniem odniosłam się do zamysłu dotychczas prowadzonych przez wielu badaczy polskich i zagranicznych analiz o tej problematyce.

Prezentowana praca składa się z ośmiu rozdziałów i ma charakter teoretyczno-empiryczny.

Odwołując się do rozważań teoretycznych nad jakością życia w pierwszej części niniejszej dysertacji, przedstawiłam uzasadnienia różnorodnych teorii i koncepcji wyjaśniających proces starzenia się oraz przystosowania jednostki do starości i warunków życia, w jakich jednostka znalazła się w ostatniej fazie swojego życia, specyfikę opieki nad osobami starszymi w Polsce i w Niemczech, w tym instytucjonalną opiekę gerontologiczną w obu krajach. W tej części pracy przedstawiam ponadto teoretyczne podstawy jakości życia seniorów wyrażane wieloaspektowo w prezentowanych koncepcjach i modelach jakości życia wielu gerontologów polskich i zagranicznych.

W części drugiej dysertacji omówiłam założenia metodologiczne badań oraz dokonałam analizy poczucia jakości życia badanych seniorów w Polsce i w Niemczech w aspekcie instytucjonalnym. Przyjęłam następujące wymiary jakości życia: samoocenę stanu zdrowia, zadowolenie z życia, formułowanie planów na przyszłość, postrzeganie swojego miejsca w społeczeństwie, aktywność społeczną, edukacyjną i kulturalną osób starszych. Ważnym aspektem rozważań była ocena własnego życia przez badane grupy seniorów polskich i niemieckich połączona z czynnikami w środowisku ich życia instytucjonalnego.

Określenie poziomu jakości życia badanych seniorów w Polsce i w Niemczech wymagało spojrzenia na omawiane zagadnienie z ich osobistej perspektywy i dokonania indywidualnych ocen wybranych uwarunkowań jakości życia. W tym założeniu skoncentrowałam się na wskaźnikach w wymiarze psychospołecznym i w wymiarze psychofizjologicznym, które w mniejszym lub większym stopniu mają wpływ na poczucie jakości życia badanych seniorów w Polsce i w Niemczech. Te odniosłam do systemu opieki nad seniorami w obu krajach biorąc pod uwagę trzy wskaźniki: ocenę systemu opieki nad seniorami, ocenę badanych dotyczących pobytu w ośrodkach opieki oraz oczekiwania badanych seniorów wobec podmiotów odpowiedzialnych za zapewnienie im opieki.

W badaniach posłużyłam się metodą sondażu diagnostycznego z użyciem techniki wywiadu. Materiał empiryczny został zgromadzony dzięki wykorzystaniu następujących narzędzi badawczych: kwestionariusza wywiadu z seniorami, kwestionariusza oceny jakości życia SF-36.

Badania realizowałam w okresie dziewięciu miesięcy od marca 2019 roku do listopada 2019 roku. Badaniami objęłam seniorów zamieszkujących w instytucjach opieki w dwóch krajach europejskich: w Polsce (w sześciu ośrodkach opieki nad seniorami) i w Niemczech (w ośmiu ośrodkach opieki nad seniorami). W zakończeniu pracy dokonałam dyskusji wyników badań oraz przedstawiłam wynikające z nich wnioski optymalizujące formy opieki nad seniorami.

Niniejsze rozważania teoretyczne i przeprowadzone przeze mnie badania empiryczne obejmujące problematykę jakości życia osób starszych mają pokazać możliwości skutecznych oddziaływań instytucjonalnych na rzecz osób starszych ukierunkowanych na ich potrzeby i oczekiwania oraz zadowolenie z jakości własnego życia.

Słowa kluczowe: starość, jakość życia, seniorzy, ośrodki opieki, system opieki nad seniorami

Renata Demaniuk